

Universitätsbibliothek Paderborn

Qvæstiones Morales Selectiores De Lege Interna Et Externa

discussæ, ac Resolutæ, & in duos Libros divisæ, In quibus, propositis casibus, prima quædam principia, ad plurimas alias Quæstiones similes resolvendas perutilia, subinde examinantur

[De Lege Interna]

Beati, Gabriele

Augustæ Vindellicorum, 1729

VD18 90108957

32 An error circa quamlibet qualitatem causæ materialis, operationem irritet.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39908

ex modo ipso vendendi, hoc est, ad pabulum iumentorum, non plus communiter æstimantur; Quod autem aliquæ ex illis, Pharmacopolæ, ad alium usum deferunt, fructus est suæ Artis, ac peritiæ. *Less. lib. 2. de iust. c. 21. d. 11. n. 89.*

17 **T**ertio: Si quis thesaurum, aut venam Auri, in agro alicuius latere sciat; posse hunc, agrum illum emere pretio commu-

ni, quo æstimatur ad usum, ad quem vendi communiter consuevit, & quo emere posset, si thesaurum, aut venam illam non haberet; Quia iustum pretium rei per se, est illud, quo communiter res æstimatur ad usum, ad quem emi consuevit; Nec Venditor, vllâ re suâ defraudatur, cum thesaurus, in nullius bonis sit, *S. thesaurus. inst. de rer. diuis.*

QVÆSTIO XXXII.

An error circa quamlibet qualitatem Causæ materialis operationem irritet.

C A S V S.

1 **T**ITIVS, decem Adamantes, quos secum ex Poloniâ attulerat, Romæ vendidit, mille aureis, quia hic erat in Poloniâ eorum valor, ignorans, Romæ, ubi erat Aduena, valere aureos decem mille. Quæritur; Virum, venditio ista fuerit valida.

SUMMARIUM.

- 2 *Non semper error circa qualitates materia, contractum vitiat.*
- 6 *Rei vendendæ valor duplex; intrinsecus, & extrinsecus.*
- 7 *Error valoris, quem ibi res habet, contractum non irritat.*
- 8 *Est error circa valorem extrinsecum.*
- 9 *Valor rei extrinsecus, est venditioni accidentalis.*
- 10 *Error circa illum, reddit venditionem inuoluntariam solum secundum quid.*
- 11 *Pretium pertinet ad substantiam venditionis, non quantitas pretij.*
- 12 *Idem valet in Donatione.*
- 13 *Id, quod in illis fuit inuoluntarium, est restituendum.*

RATIONES DVBITANDI.

2 **S**icut Cau'â impulsua, tenens se ex parte Causæ finalis, aliquando est illi extrinseca, aliquando etiam intrinseca, eiusque constitutua; Ita qualitates, tenentes se ex parte obiecti, siue Causæ materialis aliquando sunt illi merè accidentales; aliquando etiam essentielles, eamque constituunt. Hinc autem fit, vt sicut error circa causam impulsuam, aliquando operationem vitiat; aliquando non vitiat; Ita eam aliquando reddat inuolidam, error circa qualitates causæ, siue obiecti materialis; aliquando non reddat.

3 **V**t ergo qualitates istæ, præsertim in contractibus Emptionis, ac Venditionis, melius ab inuicem distinguantur, præsens Casus proponitur; in quo, venditio videtur fuisse inuoluntaria.

Ita

Ita Nauar. cap. 3. sum. num. 89. Syluester v. emptio quæst. 20. Medina c. de restitut. quæst. 34. Molina tom. 2. d. 353. num. 20.

4 Primò; dum Titius Romæ vendidit Adamantes, eorum valorem ignorauit, neque eo pretio vendidisset, si cognouisset. Ergo venditio illa fuit inuoluntaria, & consequenter inualida, Ignorantia enim vel error circa rei vendendæ valorem, est error circa substantiam venditionis, cum rei valor ad essentiam venditionis pertineat, vt dictum est. Ignorantia autem, vel error circa substantiam alicuius dispositionis, eam reddit inuoluntariam, & consequenter inualidam.

5 Secundò; Quia Titius errauit circa pretium; Pretium autem pertinet ad substantiam contractus venditionis, non minus quàm rei vendendæ valor; Ergo errauit circa aliquid pertinens ad substantiam venditionis; sicque venditio fuit omnino inuoluntaria, ac inualida.

NOTABILE.

6 **A**duertendum est; Rem vendendam, duplicem habere valorem; Alium intrinsecum, qui scilicet prouenit ex aliqua virtute, vel qualitate ipsius rei, ex qua virtute oritur, vt magis æstimeretur; Alium extrinsecum, qui prouenire solet ex ipsius rei abundantia, vel penuria; ex multitudine Emptorum, ex raritate Venditorum; &c. Et, qui, manente re, in se ipsa immutata, pro locorum, ac temporum diuersitate, variatur; Primus pertinet ad substantiam venditionis, quia oritur ex rei qualitatibus, quæ in venditione sunt circum-

R. P. Beati Lib. I.

stantiæ substantiales, vt dictum est. Secundus verò, est circumstantia, venditioni omnino accidentalis; sicut est omnino accidentalis, ipsi rei vendendæ, ac variatur, ipsa re inuariata. Hoc posito,

RESOLVTIO.

Respondetur; Venditionem fuisse 7 validam, etiam si Titius, cognito Adamantium valore, eos, eo saltem pretio, non vendidisset. Vasq. 1. 2. d. 30. cap. 4. num. 28. Azor. tom. 1. c. 18. qu. 4. Reginald. tom. 2. lib. 31. cap. 14. num. 97. & lib. 25. num. 340. d. 3. Sanch. lib. 1. c. 2. num. 11. Arag. 2. 2. quæst. 77. ar. 3. Salas. de contr. d. 36. de empt. num. 7. & alij communiter.

Primò; Quia, licet eos vendiderit ex 8 errore, putans valere Romæ, solum mille aureis, sicut valebant in Patria; adhuc tamen error ille, fuit solum circa eorum valorem extrinsecum, & prouenientem, ex locorum diuersitate, & fortasse ex eorum penuria, Romæ. Error autem circa valorem, rei extrinsecum, cum sit error circa circumstantiam, venditioni omnino accidentalem, non tollit consensum ad illam necessarium, & consequenter nec eius valorem.

Secundò; Quia non minus est acci- 9 dentalis venditioni valor extrinsecus, proueniens rei, ex locorum diuersitate, vel ex Venditorum penuria, quàm sit accidentalis Matrimonio qualitas personæ, cum qua contrahitur. Sicut enim sola persona, cum qua contrahitur, pertinet ad essentiam Matrimonij,

A a

vel

vel tanquam materia, vel tanquam finis, non verò eius diuitiæ, vel pulchritudo, aut nobilitas. Ita solus valor, proueniens ex qualitatibus rei vendendæ, pertinet ad essentiam venditionis, tanquam materia, vel finis, non verò valor extrinsecus; Nam hic variari potest, eodem valore intrinseco manente, Sicut variari possunt diuitiæ, vel pulchritudo, manente eadem Personâ. Sicut ergo, in Matrimonio, error circa personæ qualitatem, quamuis sit antecedens, & causâ Matrimonij, illud non irritat, quia causâ, in quâ erratur, est extra eius essentiam. Ita in venditione, error circa valorem extrinsecum, quamuis sit antecedens, & causâ venditionis, illam non irritabit, quia, etiam in venditione, causâ, in quâ erratur, est extra eius essentiam.

OBIECTIONVM SOLVTIO.

10 **N**equè obstant rationes in contrarium: Ad primam enim respondetur: Venditionem fuisse simpliciter voluntariam, & inuoluntariam solùm secundum quid, ratione erroris circa valorem extrinsecum Adamantium. Sicut Matrimonium contractum cum aliquâ, quæ putabatur diues, est simpliciter voluntarium, & inuoluntarium solùm secundum quid ratione erroris circa diuitias. Quemadmodum ergo Matrimonium, cum hoc errore contractum est validum. Ita valida fuit venditio, ex illo errore facta; Licet enim error circa valorem, rei intrinsecum, sit circa substantialia venditionis, error tamen circa valorem extrinsecum, non est circa substantiam, venditionis, sed solùm circa

circumstantiam aliquam, illi prorsus accidentalem.

Ad secundam respondetur: Licet pretium in genere, ad substantiam venditionis pertineat, ad illam tamen non pertinere quantitatem pretij, sed hanc pertinere potius ad iustitiam venditionis; In casu autem posito, fuit error solùm circa pretij quantitatem, quæ variari potest, manente eodem valore intrinseco rei, sicut variari potest valor extrinsecus. Huic enim regulariter proportionari solet quantitas pretij.

COROLLARIA.

Colligitur ex dictis primò: Quæ dicta sunt de venditione, applicari etiam posse donationi: Si quis enim Cario donaret currum, valoris mille aureorum, putans valere solùm quadringentos, donatio esset valida, etiam si, cognita veritate, non donasset: Quia non interueniret error circa currum, qui est de substantia Donationis, sed solùm circa pretij quantitatem, quæ est circumstantia accidentalis. Idem contingeret, si quis alicui donaret nummum aureum, putans valere quindecim Iulij, cum valeret tringinta; tunc enim etiam, error esset solùm circa pretij quantitatem, non circa nummum; ideoque valida esset donatio. In his tamen casibus, teneretur Donatarius, excessum supra quindecim, restituere, quia donatio, ad illum excessum non se extenderet, nec in ordine ad illum excessum esset voluntaria, Donator enim haberet voluntatem donandi nummum, solùm vt valentem quindecim Iulij, non verò vt valentem tringinta.

triginta. Totus autem valor donationis, desumitur ex voluntate Donatoris.

13 Secundò; Quamuis venditio fuerit valida, tener tamen Emptorem ad restituendum Titio pretium, quod deerat ad pretium ibi iustum. Tum quia quoad illum defectum, Venditio fuit

Titio omnino inuoluntaria, cum Titius intentionem habuerit Adamantes vendendi pretio ibi iusto. Tum quia iustitia vnumquemque obligat ad res emendas, pretio iusto; sicut obligat Venditorem ad eas, eodem pretio vendendas, & non supra illud.

Q V A E S T I O XXXIII.

An quilibet error circa Causam, siue obiectum materiale operationis, eam vitiet.

C A S V S.

1 **T**ITIVS, putans, Lauretum, centum milliaribus, Romà distare & Templum quoddam Virgini Sacrum, decem; Vtramque peregrinationem, ad eiusdem peregrinationis labores sustinendos, vouit. Post Votum autem emissum, comperit, Lauretum distare milliaribus centum, & decem; Templum verò, viginti. Quæritur, Vtrum Votum istud fuerit validum.

S Y M M A R I V M.

- 3 Error circa materiam operationis, cur illam vitare videatur.
- 4 Inconueniens inde consequens.
- 5 Materia Voti, aliquando coincidit cum eius causâ finali.
- 6 Error circa Voti materiam, aliquando leuis, aliquando notabilis.
- 7 Error leuis, Votum non irritat.
- 8 Notabilis irritat.
- 9 Error circa accessorium, non irritat Votum circa principale.
- 10 Error circa circumstantiam materialem, illam non semper reddit inuoluntariam.

- 11 Votum irritum circa principale, est etiam irritum circa accessorium.
- 12 Quandoam, in Emptione, causâ finalis, coincidat cum materiâ.

RATIONES DVBITANDI.

NON est hic Quæstio de qualitatibus 2 obiecto materiali operationis, accidentalibus, sed de substantialibus; Itineris enim longitudo, vel breuitas, ad eius substantiam pertinere videntur. Quare quæritur hic; an quilibet error circa qualitates materiæ intrinsecas, ad operationem irritandam sufficiat.

A a 2

Ratio